

OPĆINA TEŠANJ

Budžet za građane 2023

www.opcina-tesanj.ba

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA

SUADA HUSKIĆA

Zbog čega Budžet za građane

Dragi sugrađani,

Već sedmu godinu za redom građanima predstavljamo Budžet na ovakav način, kroz svojevrsan vodič koji pojednostavljeno prikazuje kako se planira prikupiti i trošiti novac iz budžeta Općine tokom budžetske godine.

Vodič je namijenjen svima koji žele da se upoznaju sa procesom budžetiranja, učestvuju u javnoj raspravi, prate realizaciju općinskih ciljeva i finansiranja svih aktivnosti koje se podržavaju općinskim budžetom.

Cilj ovakvog pristupa je da se javnosti omogući bolji uvid i razumijevanje načina na koji lokalne vlasti planiraju, prikupljaju, raspodjeljuju i troše sredstva iz budžeta Općine.

Pokazalo se da ovakav naš pristup doprinosi značajnijem uključenju građana u proces donošenja budžeta, a to pokazuju i rezultati sa protekle javne rasprave. Budžet je nakon javne rasprave za 2023. godinu izmijenjen za 2,5 miliona KM, prihvaćeno je 30 prijedloga i primjedbi od ukupno 88 iznesenih, uz mogućnost provođenja još 33 kroz postojeće budžetske stavke, a u javnoj raspravi je učešće uzelo 51 lice.

Ovaj dokument doprinosi većoj transparentnosti i otvorenosti, te boljem razumijevanju nadležnosti, strukture prihoda i rashoda, namjenskog karaktera pojedinih prihoda i njihove veze sa načinom utroška i drugih bitnih pitanja.

Nadam se da ćemo na ovaj način budžet učiniti pristupačnijim i razumljivijim, te omogućiti informacije za još veće i značajnije učešće građana u javnoj raspravi i izradi budžeta u narednim godinama.

s.r. Suad Huskić

Budžet za građane

Budžet predstavlja novac koji se u vidu prihoda prikuplja iz **poreza** (na promet proizvoda, dohodak, imovinu i sl.), **neporeznih prihoda** (takse, naknade, koncesije, pružanje usluga i sl.), **grantova** (tekući i kapitalni) i **finansiranja** (kreditno i drugo).

Značajan dio prihoda Općine se ostvaruje i kroz pružanje usluga administracije, ali je i taj novac javni i kao takav sastavni je dio budžeta.

Budžet
*je akt koji iskazuje
balansirane iznose
planiranih prihoda i
rashoda jedne
kalendarske godine.
Njime se definišu
sredstva za provođenje
ciljeva lokalne
zajednice.*

Institucije vlasti su odgovorne za sredstva u okviru budžeta, te odlučuju u ime građana o raspodjeli prikupljenih sredstava za različite namjene.

Građani žele da znaju i odlučuju o tome kako će se trošiti **njihov novac**. Oni to čine putem izabраниh predstavnika u Općinskom vijeću, ali i direktnim uključenjem u budžetski proces. Osnovni preduslov za to je informisanost.

Općina je dužna da **obezbjedi javnost rada i pruži informacije** o svim bitnim pitanjima u procesu kreiranja, usvajanja i izvršavanja budžeta.

Stoga, **Budžet za građane** sažeto i jasno iskazuje osnovne informacije iz budžeta. Rađen je u pristupačnom formatu sa jezikom razumljivim svim građanima.

Kada su građani u stanju da razumiju Budžet, onda mogu učestvovati u procesu, postavljati pitanja i osigurati transparentno postupanje vlasti - da objašnjava ono šta radi u njihovo ime.

Budžet
za 2023.
godinu iznosi
25.131.000 KM.

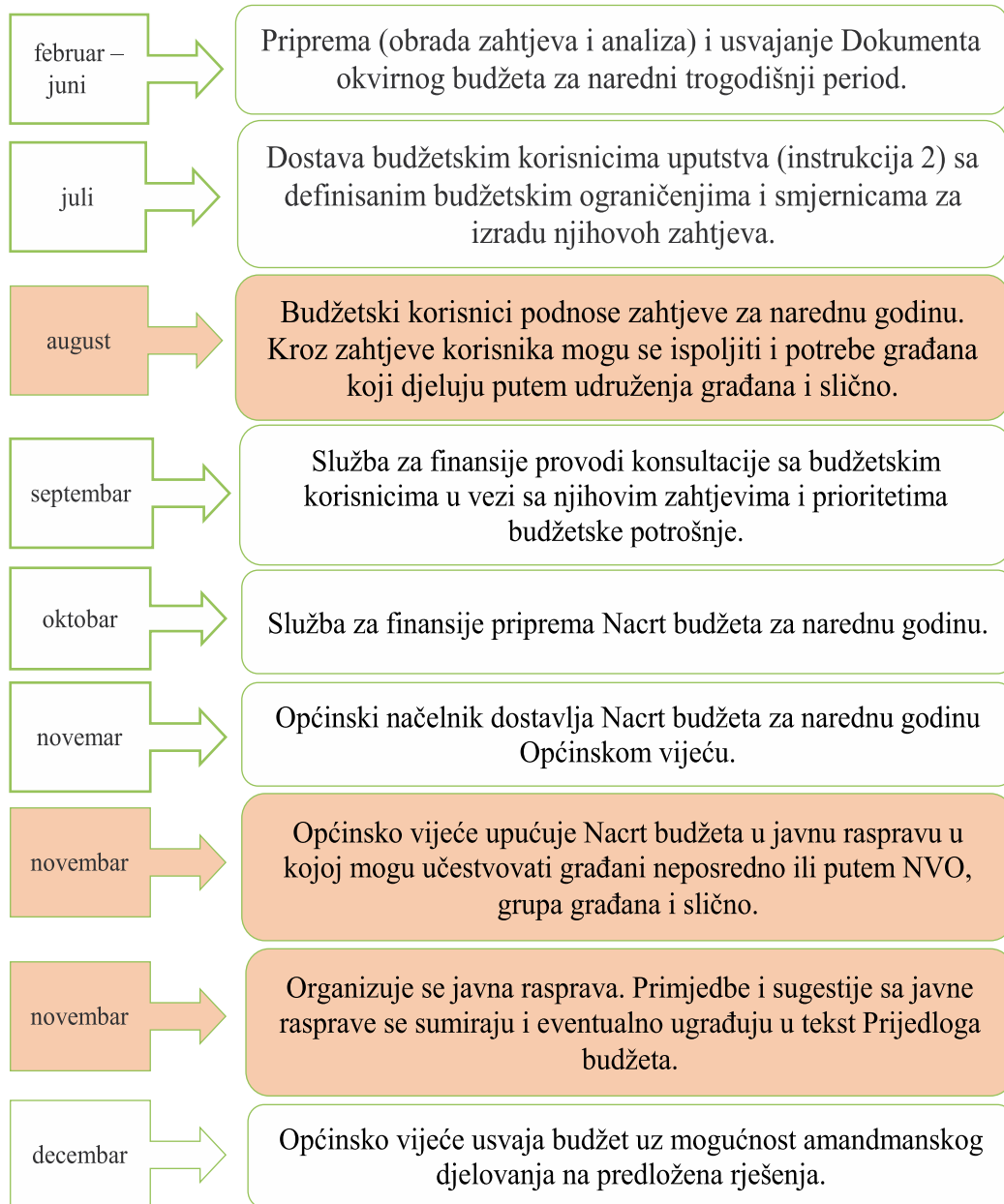
Općinske nadležnosti

Općina Tešanj obavlja poslove iz samostalne nadležnosti koje su definisane Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH, kao i poslove koji su joj preneseni posebnim propisima. Važno je pojasniti koliko je učešće Općine u finansiranju određene nadležnosti i poslova na lokalnom nivou.

Učešće Općine	Potpuno finansira Općina	Uglavnom finansira Općina	U manjoj mjeri finansira Općina
Obrazovanje			x
Opća uprava (matični ured, javna uprava, civilna zaštita, ...)	x		
Zdravstvena zaštita			x
Socijalna zaštita		x	x
Kultura		x	x
Urbanizam, prostorno uređenje, stambena politika	x		
Komunalne i druge javne uslužne djelatnosti	x	x	
Zaštita okoliša		x	x
Saobraćaj - transport	x	x	
Privreda i poljoprivreda			x

Budžetski ciklus

Jedan budžetski ciklus je iskazan u slijedećem pregledu:

(*obojena polja označavaju faze u kojima su uključeni građani)

O prihodima budžeta

Budžetski prihodi se dijele na **porezne i neporezne, te grantove i primitke**. **Porezni prihodi se sastoje od indirektnih i direktnih.**

Indirektni porezi

su vezani za promet roba i usluga a uključuju porez na dodatnu vrijednost (PDV), akcize, carine i druge vezane dadžbine.

Indirektni porezi su najvažniji prihod budžeta svih nivoa vlasti. Zbog njihove važnosti *regulisani su državnim Zakonom i prikupljaju se na državnom nivou*, a potom se dijele na entitete i Brčko distrikt. Podjela na Federaciju BiH, kantone i općine/gradove je regulisana federalnim propisima.

Indirektni porezi čine najznačajniji izvor prihoda svih nivoa vlasti. Na nivou naše Općine oni čine 24% cjelokupnog Budžeta ili 53% svih poreznih i neporeznih prihoda Općine.

Ovi prihodi ni u kom smislu nisu vezani za privredne aktivnosti na teritoriji Općine.

Direktni porezi čine 21% Budžeta i *regulisani su federalnim propisima*, tako da općinska uprava nema direktnog utjecaja na njih. Vezani su isključivo za imovinu građana (promet nepokretnosti, zakup i dr.) i porez na dohodak.

Ovi prihodi su direktno vezani za privredne aktivnosti na teritoriji Općine.

Upravo zbog jakog privrednog rasta na teritoriji Općine, ovi prihodi su u odnosu na 2015. godinu porasli za 135%, a pri tome nije bilo uvećanja poreznih stopa.

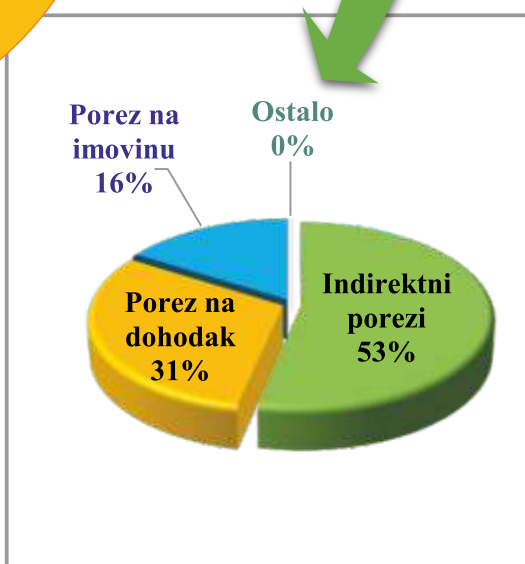
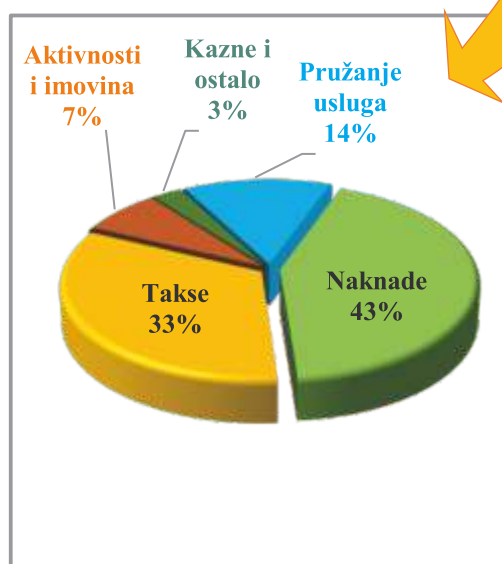
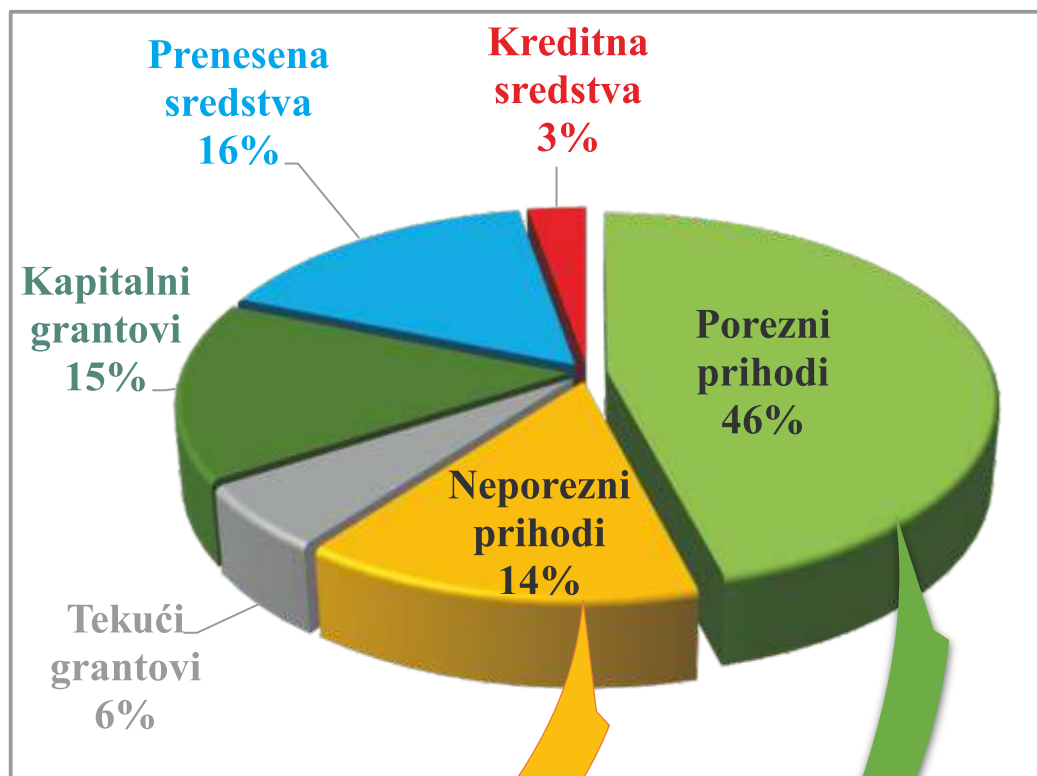
Neporezni prihodi čine 14% Budžeta. Definisani su i *regulisani od strane općinskog nivoa vlasti*, tako da je utjecaj na iste direktan. Oni su takođe vezani za privredne i druge aktivnosti lokalne zajednice. Sastoje se od naknada, taksi, renti, koncesija, zakupa, te prihoda od pružanja usluga Organa uprave.

Grantovi čine 21% Budžeta. To su sredstva koja se doznacavaju Općini iz budžeta viših nivoa vlasti, međunarodnih i domaćih institucija i slično. Mogu biti tekući i kapitalni. I jedni i drugi imaju namjenski karakter koji se definiše od strane davaoca granta (stambeno zbrinjavanje, stipendiranje i slično).

Kreditna sredstva čine 2,8% Budžeta naredne godine. Planiran je nastavak povlačenja kreditnih sredstava Evropske investicijske banke za projekt odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda na teritoriji Općine.

Naša Općina niz godina ima akumulirani suficit budžeta - višak prihoda nad rashodima koji se prenosi iz godine u godinu.

Struktura prihoda 2023.

Raspodjela budžetskih sredstava

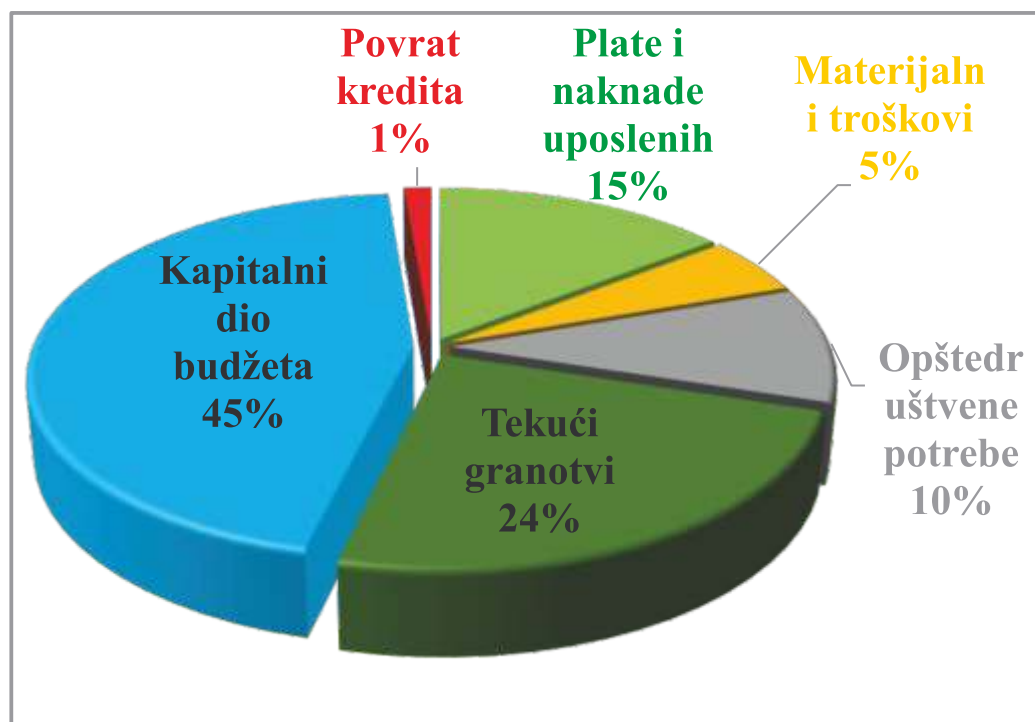
Prikupljena sredstva budžeta (25.131.000 KM) se raspoređuju na pojedinačne namjene koje su definisane izvornim i prenesenim nadležnostima Općine.

Budžetska sredstva se izdvajaju na slijedeći način:

- * **19,66%** za funkcionisanje organa uprave (troškovi uposlenih i materijalni troškovi službi i Vijeća),
- * **10,20%** za opštedruštvene potrebe (održavanje putne i druge infrastrukture sa komunalnim potrebama),
- * **23,90%** za **tekuće grantove** i
- * **46,23%** za kapitalna ulaganja i povrat kredita.

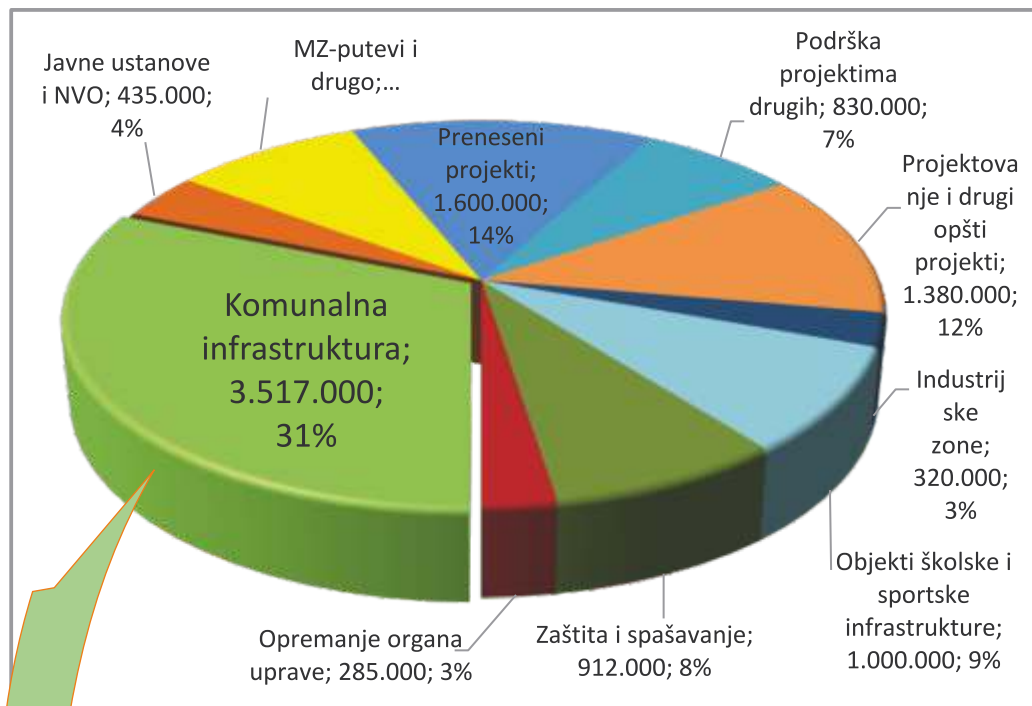
Grantovi – predstavljaju namjenski dodijeljena budžetska sredstva pojedincima, javnom i nevladinom sektoru za pomoći, projekte i aktivnosti.

Struktura raspodjele za 2023. godinu izgleda ovako:

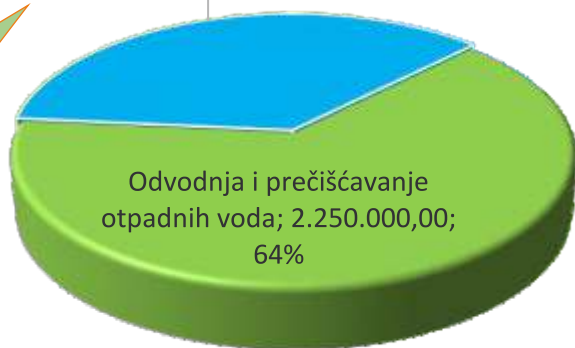

Kapitalna ulaganja u 2023.

Najveći dio Budžeta (11.279.000 KM) se izdvaja za kapitalna ulaganja.

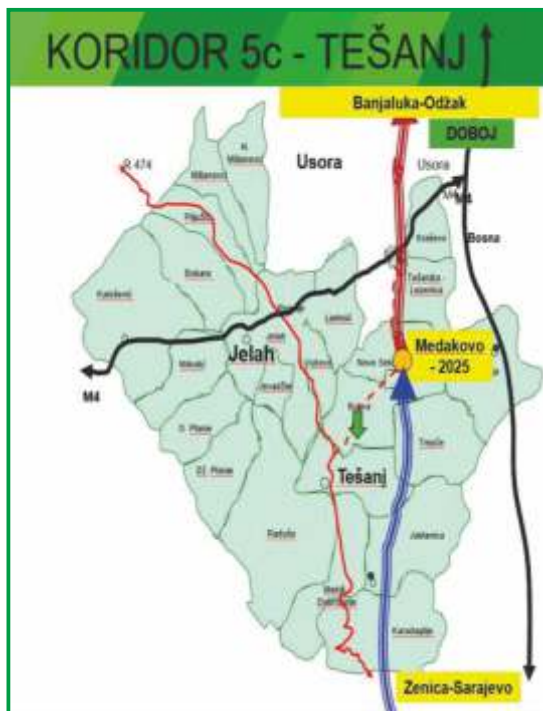

Vodosnabdijevanje-distributivna mreža i dodatne količine vode; 1.267.000,00; 36%

*** 45% općinskih prihoda za 2023. godinu je usmjeren na kapitalna ulaganja.**

*** 31% kapitalnih ulaganja je usmjeren na projekte komunalne infrastrukture.**

Gradnja autoputa na koridoru Vc – dionica kroz Tešnja predstavlja najveći infrastrukturni projekt na teritoriji Tešnja.

Projekt se odvija u dva dijela:

-Prva dionica Putnikovo Brdo – Medakovo koja je već u izgradnji u dužini 8,5 kilometara, vrijednosti 167 miliona eura.

-Druga dionica Medakovo – Ozimica dužine 21,3 kilometra, ukupne vrijednosti 361,75 miliona eura.

Rok završetka obje dionice je 2025. godina, od kada će Tešanj, petljom u Medakovu, biti direktno povezan i otvoren i prema sjeveru i prema jugu.

Nakon izgradnje, Tešanj će biti autoputom povezano sa Sarajevom (Briješće) 131 km; Zagrebom via Gradiška 254 km - via Svilaj 280 km; Beogradom (most Gazela) via Svilaj 253 km i mrežom autoputeva po cijeloj Evropi.

Općina je u proteklom periodu nizom pregovora i aktivnosti izdejstvovala da se u sklopu ovog projekta dodatno urede korita rijeka Usore i Tešanjke, rekonstruiše saobraćajnica Tešanj - Medakovo - Tešanjka, saobraćajnica Jablanica-Trepče. Takođe će se izmjestiti dio puta M4 Banjaluka-Doboš.

Općina je kroz budžet obezbijedila sredstva za eksproprijaciju zemljišta za novu trasu puta Tešanj - Tešanjka, odlagalište materijala i dio projektovanja, kao i svu tehničku podršku i koordinaciju sa MZ.

Provedene eksproprijacije su obezbijedile priliv sredstava na ove prostore u visini od cca. 30 miliona KM. Pored toga, obezbjeđuje se i posao za firme podizvođače sa teritorije Tešnja, kao i druga potrošnja koja se vezuje za boravak i rad radnika, te materijale i robe s ovih prostora.

Odvodnja i prečišćavanje otpadnih voda predstavlja i dalje najveći infrastrukturni projekt koji direktno realizuje Općine Tešanj. Ukupna vrijednost projekta iznosi cca 23.500.000 KM. Do sada je za realizaciju ovog projekta izdvojeno blizu **15 miliona KM**. U 2023. godini se predviđa nastavak gradnje mreže u visini od **2.250.000 KM**.

U okviru komunalne infrastrukture, planirana su i ulaganja u projekte **vodosnabdijevanja** u ukupnoj visini od **1.267.000 KM**.

Sredstva su namijenjena za obezbjeđenje dodatnih količina vode i dalji razvoj mreže. U proteklih 8 godina je uloženo u ovu infrastrukturu **6,4 miliona KM**.

U 2023. godini je u Poslovnoj zoni Glinište puštena u rad novoizgrađena 110 kV trafostanica za područje općine Tešanj. Radi se o investiciji vrijednosti cca 8 miliona maraka, a čijom realizacijom područje općine Tešanj će u narednih 30-50 godina imati dovoljnu količinu električne energije, što je jedan od preduslova daljeg razvoja.

Pored komunalne infrastrukture, najznačajnija ulaganja se planiraju kroz:

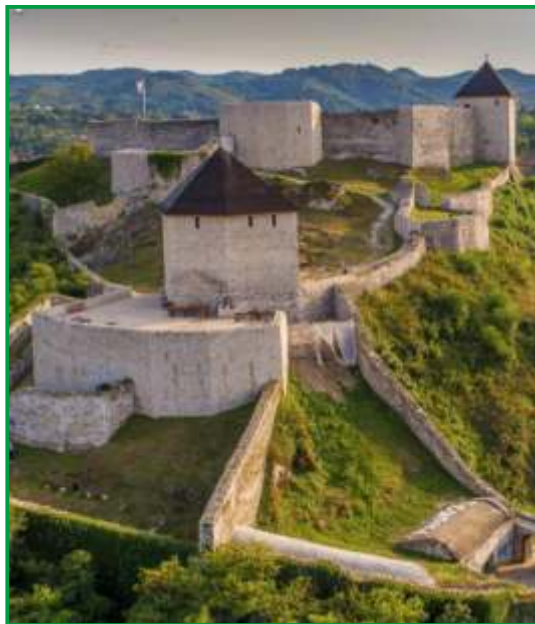
* Asfaltiranje i drugi projekti mjesnih zajednica kroz plan kapitalnih investicija od 1.000.000

* Opremanju civilne zaštite od 912.000 KM

* Gradnja sportske dvorane Jelah - III faza od 700.000 KM.

* Uređenje industrijskih zona Bukva i Glinište 320.000 KM.

Planiran je i nastavak aktivnosti na:

- * Sanaciji Starog grada od 40.000 KM
- * Otkupu zemljišta za realizaciju kapitalnih projekata od 400.000 KM
- * Gradnja objekta osnovne škole u Medakovu od 300.000 KM
- * Izradi prostorno-planske i projektne dokumentacije od 220.000 KM
- * Projekti iz grant sredstava i učešće Općine u projektima drugih nivoa vlast i izvora, od 450.000 KM
- * Dodjeli grantova za realizaciju projekata ustanovama i organizacijama od 435.000 KM i drugo

Grantovi u 2023.

Grantovi predstavljaju budžetska sredstva koja se dodjeljuju pojedincima, javnom i nevladinom sektoru za pomoći, finansiranje projekata i aktivnosti.

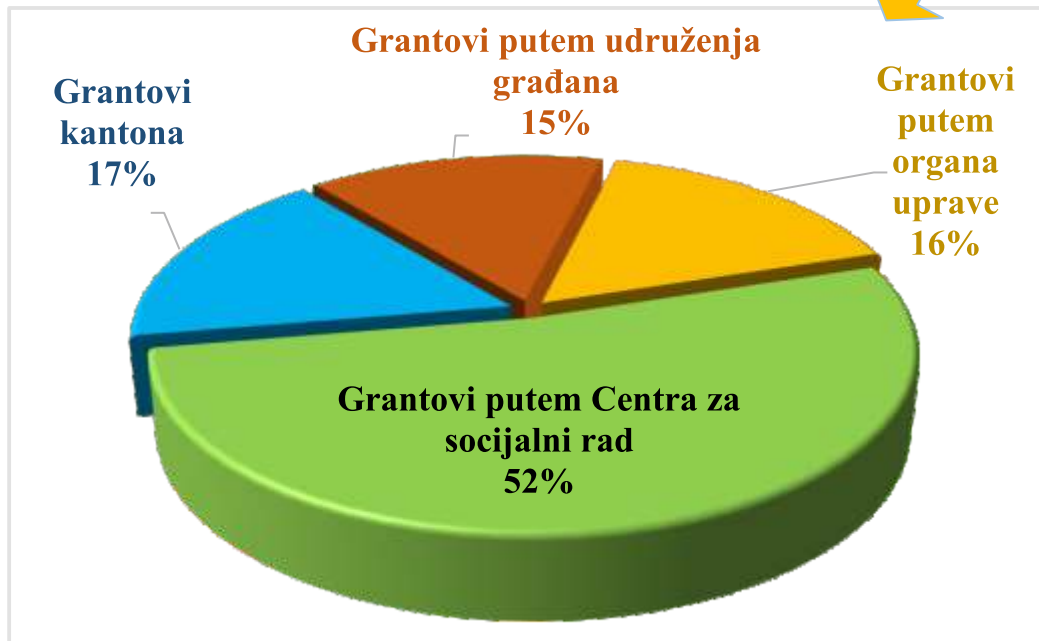
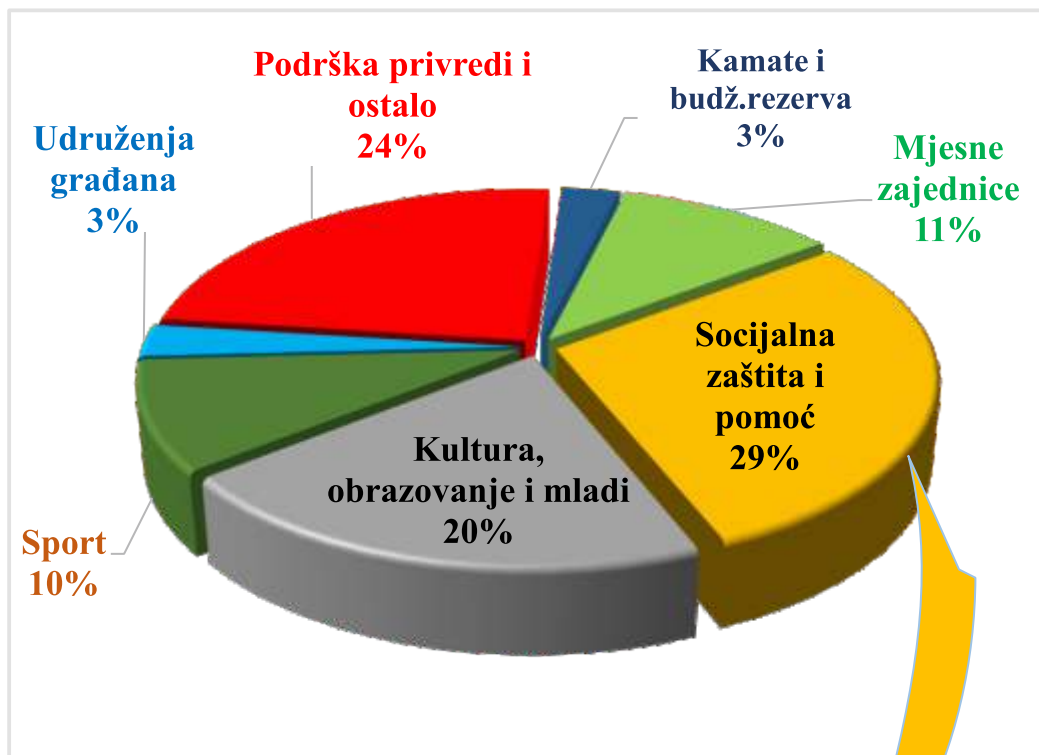
Grantovi predstavljaju specifičan vid povrata sredstava poreznih obveznika građanima, udruženjima građana, sportskim klubovima, privrednicima, nevladinom sektoru i slično.

Grantovi se dodjeljuju putem javnih poziva (privredni podsticaji, stipendije, projekti udruženja građana, sportskih klubova i sl.), posredstvom udruženja i javnih ustanova (grantovi socijalne pomoći i sl.), kandidovanjem projekata i učešćem u programima koje organizuju nadležne Službe (manifestacije i obilježavanje značajnih datuma Općine), te pojedinačnih zahtjeva.

*** 23,9%
budžetskih
rashoda čine
grantovi
(≈ 6 miliona KM)**

*** 29,15% svih
grantova
čine grantovi
socijalne zaštite
(≈1,75 miliona KM)**

Sredstva grantova za 2023. godinu iznose 6.007.200 KM, a dijele se na slijedeće namjene:

*** Izdvajanja za socijalnu zaštitu čine 29,15% svih grantova Općine.**

Ova izdvajanja obuhvataju širok spektar pomoći iskazan u narednoj tabeli:

GRANTOVI SOCIJALNE ZAŠTITE	IZNOS
Grant Centru za socijalni rad Tešanj	487.000
Jednokratne pomoći dodijeljene putem vladinog i nevladinog sektora	353.000
Sredstva za ostale pomoći boračkih populacija iz Budžeta ZDK	250.000
Sredstva za stambeno zbrinjavanje	130.000
Stalne socijalne pomoći Centra za socijalni rad i ogrjev	123.000
Sredstva za privremeno angažovanje nezaposlenih lica	26.100
Grant za dnevni boravak djece sa poteškoćama u razvoju	40.000
Sredstava za pomoć povratku raseljenih i izbjeglih lica	25.000
Poboljšanje uslova za srednje obrazovanje učenika - prijevoz đaka	85.000
Stimulativne demografske mjere	70.000
Pomoći djeci oboljeloj od specifičnih težih oboljenja i celijakije	50.000
Subvencije penzionerima, crveni križ i drugo	112.000
SVEGA	1.751.200

*** Grantovi za kulturu, obrazovanje i mlade iznose 1.232.000 KM.**

Iz ovih sredstva se finansiraju projekti mladih, aktivnosti udruženja iz oblasti kulture, rad Centra za kulturu i obrazovanje Tešanj, općinske manifestacije, podržavaju se javne ustanove koje se finansiraju iz Budžeta ZE-DO kantona (osnovne i srednje škole, Biblioteka, Muzej Tešanj, Memorijalni centar Srebrenica) i drugo.

542.000 KM iznose sredstva koja se u 2023. godini izdvajaju za **stipendiranje studija**.

Općinska podrška sa stipendijama Ministarstva obrazovanja ZDK iznosi 312.000 KM, a boračke stipendije Kantona 230.000 KM.

Stipendiranjem će biti obuhvaćeno blizu **470 studenata** sa teritorije Tešnja.

U proteklih 14 godina za stipendiranje studija redovnih studenata izdvojeno je više od **6,6 miliona KM**.

U okviru Budžeta namijenjenog za grantove planirano je izdvajanje **755.000 KM** sredstva direktne **podrške privredi**. Između ostalog izdvajaju se sredstva prema programima za samozapošljavanje i zapošljavanje od 130.000 KM, sredstva za poslovne ideje od 110.000 KM, podršku sajamskim aktivnostima od 55.000 KM.

Grantovi poljoprivrednih podsticaja za 2023. godinu su planirani u visini od **360.000 KM**. Podsticaji su podijeljeni na biljnu i animalnu proizvodnju i dodjeljivat će se svim registrovanim gazdinstvima koja ispunjavaju uslove iz Programa.

Pored toga planirana su i sredstva podrške sjetvi i drugim projektima u oblasti poljoprivrede u visini od **100.000 KM**.

Poticajima je obuhvaćeno oko **450 domaćinstava** godišnje.

Proteklih 17 godina iz budžeta je ovim putem izdvojeno i dodijeljeno više od **5,5 miliona KM**.

589.000 KM iz Budžeta Općine se izdvaja za sufinansiranje rada **sportskih kolektiva** i sporta uopšte. Najveći dio sredstava se izdvaja za finansiranje takmičarskih aktivnosti prema projektom pristupu - 420.000 KM. Dio od 85.000 KM se izdvaja za obezbjeđenje termina za trenažni proces klubova putem Sportsko rekreacionog centra Tešanj.

Udruženja građana su zastupljena u budžetu sa 348.000 KM. Od toga, sredstva od 170.000 KM su namijenjena za finansiranje rada udruženja od posebnog značaja za Općinu i finansiranje prema projektom pristupu objavom javnog poziva.

Drugi dio od 178.000 KM udruženja ostvaruju kroz grantove pomoći članstvu u okviru socijalnih izdvajanja, a takođe učestvuju u realizaciji drugih programa koji se finansiraju iz Budžeta Općine. Takođe, putem nadležne općinske Službe ostvaruju i druge vidove pomoći u realizaciji svojih aktivnosti (sajamske aktivnosti, programi edukacija i slično).

Dodjela sredstava se u značajnoj mjeri vrši putem provođenja Javnog poziva.

Operativna **budžetska rezerva** čini 0,56% budžeta i koristi se za nepredviđene i nedovoljno predviđene izdatke.

Dva puta godišnje se izvještava Općinsko vijeće o korištenju sredstava rezerve sa pregledom svih isplata.

Opštedruštvene potrebe

Opštedruštvene potrebe obuhvataju niz aktivnosti Općine vezane za komunalno uređenje, održavanje infrastrukture, bezbjednost i druge potrebe zajednice.

Komunalno uređenje je isključiva nadležnost lokalne uprave.

Shodno tome, za ove namjene se iz općinskog budžeta izdvajaju sredstva od **420.000 KM**.

Uređenje obuhvata niz aktivnosti na čišćenju ulica, uređenju javnih površina, uklanjanju divljih deponija, čišćenju korita rijeka i šljunkohvata i slično. Najveći dio aktivnosti se ugovara sa nadležnim javnim preduzećem. Pored toga, zbrinjavanju pasa lualica i uređenju fasada je regulisano kroz grant sredstva od 130.000 KM.

Održavanje i unapređenje putne infrastrukture iziskuje **1.180.000 KM**.

Blizu **70%** ovog iznosa obezbjeđuje se iz namjenskih sredstva. Nadležna općinska Služba upravlja sa **526 km** putne mreže, od čega je asfaltna mreža dužine **256 km**. Ovo ne uključuje regionalne magistralne putne pravce. Visina izdvojenih sredstava je uslovljena veličinom mreže i potrebom osiguranja bezbjednosti u saobraćaju. Shodno tome, tokom godine se vrši sanacija oštećenja asfaltnih površina, postavljanje signalizacije, nasipanje makadamskih puteva, čišćenje kanala, propusta i putnog pojasa, ucjevljenja, obilježavanje taxi stajališta, te zimsko održavanje.

Javna rasvjeta se nalazi u vrhu interesovanja građana, budući da iskazuju spremnost za 100%-tno finansiranje izgradnje. Po izgradnji samih objekata finansiranje utroška se vrši iz općinskog budžeta. Općina za ovu godinu izdvaja za potrošnju električne energije **440.000 KM**, dok je za održavanje i unapređenje mreže planirano **64.000 KM**.

Iz ovih sredstava se finansira **102** mjernih mjesta sa **7.874** rasvjetna tijela.

Pored toga vrši se održavanje autobuskih stajališta, zaštitnih ograda, dječijih igrališta, spomen obilježja. Redovno se provode mjere deratizacije.

Iz namjenskih sredstava za zaštitu i spašavanje planirana su uređenja korita rijeka, sanacije klizišta i dr. aktivnosti Službe civilne zaštite od 300.000 KM.

Ova sredstva se koriste i za otklanjanje posljedica prirodnih nesreća koje zahvate teritoriju Općine.

Rad organa uprave

Za funkcionisanje organa uprave izdvaja se 19,66% budžeta, od čega 14,53% za troškove uposlenih i 5,13% za materijalne rashode uprave sa Općinskim vijećem.

Materijalni troškovi iznose 1.288.800 KM. Dio ovih troškova čine standardni rashodi električne energije, grijanja, ptt usluga i slično.

S druge strane ovi troškovi obuhvataju naknade volonterima, naknade za rad općinskih komisija, rad Općinske izborne komisije, naknade općinskim vijećnicima, informisanje o radu uprave i Općinskog vijeća, troškove stručnog usavršavanja, i drugo.

Ovo je jedan dio informacija o općinskom budžetu.
Mišljenje o ovoj aplikaciji,
eventualne upite, prijedloge i sugestije možete dostaviti na
budzet@opcina-tesanj.ba.

SUDJELUJTE u izradi budžeta, to je vaše PRAVO.

